

VIRGIL COMAN (coord.), *Campania militară a României din 1913. O istorie în imagini, documente și mărturii de epocă (Romania's military campaign in 1913. A history in images, documents and epoch testimonials)*, București, Editura Etnologică, 2013, 300 p.

Ignorate sau numai amintite pasager și fără explicații, comentarii sau analize în perioada comunistă, războaiele balcanice au beneficiat în ultimele două decenii de cercetări pertinente, care au pus în lumină cauzele, implicațiile și urmările conflictului, aspecte și momente importante ale desfășurării, dar și documente și imagini de epocă. În rândul acestora se înscrie și ediția bilingvă româno-engleză, intitulată *Campania militară a României din 1913. O istorie în imagini, documente și mărturii de epocă (Romania's military campaign in 1913. A history in images, documents and epoch testimonials)*, o apariție editorială de o calitate excelentă (hârtie și imagini de calitate). Lucrarea este o culegere de studii semnate de coord. Virgil Coman (*Mărturii documentare privind campania militară a României din 1913*), Marian Moșneagu (*Marina militară română în campania din Bulgaria, 1913*), Vasile Reghintovschi (*Participarea aviației române la campania militară din anul 1913*), Stoica Lascu (*Campania din Bulgaria, 1913. Aprecieri și impresii ale unor participanți români*), Constantin Ceramidoglu (*Acțiunea României în Balcani, în viziunea presei străine*), Angela Pop (*România și al doilea război balcanic, 1913. Percepții americane*) și Radu Cornescu (*Campania militară a României din Balcani, reflectată în cărți poștale ilustrate ale vremii*), completate de note și ilustrații. Așa cum se precizează în introducere, volumul nu este o analiză a „aspectelor care pentru unii specialiști sunt controversate” (p. 6), ci mai degrabă o punere în valoare a unor mărturii peste timp, de la fotografii care surprind diferite aspecte și momente ale campaniei armatei române în 1913, la documente emise de oficialități, la impresiile celor care au participat efectiv, la ecolul stârnit în presa străină, până la felul cum era surprinsă participarea românilor în cărțile poștale.

În acest sens, autorii au considerat oportun să readucă în atenția specialiștilor și a publicului două documente elaborate de Alexandru Averescu, șeful Marelui Stat Major al Armatei de Operațiuni și anume *Memoriul privitor la îndrumarea operațiunilor armatei române în cazul că ar interveni în conflictul sârbo-bulgar*, datat 17 iunie 1913 și *Raportul general asupra operațiunilor armatei, de la decretarea mobilizării și până la retragerea Dunării*, din 23 august, dar și să evidențieze rolul și misiunile marinei militare și ale aviației militare, ultima în stadiul de pionierat. De remarcat prezența în volum a impresiilor și amintirilor participanților și contemporanilor, cât și reflectarea în presa românească și străină: franceză, austriacă, britanică, germană a campaniei din vara anului 1913 și a urmărilor ei. Nu în ultimul rând ținem să semnalăm studiul și ilustrațiile privind felul în care se regăsește campania armatei române în Balcani în 1913, mai cu seamă că la vremea respectivă tirajul nu a fost mare, iar în timp și din acestea multe au dispărut în timpul ocupației germane din primul război mondial, sau au fost distruse deliberat în anii comunismului de cei cărora le aparțineau, de teama represaliilor.

În opinia noastră această apariție editorială este utilă atât specialiștilor, cât mai cu seamă publicului larg, doritor să afle date, informații, opinii și imagini despre participarea României la al doilea război balcanic.

Daniela Bușă